

<<< Vissza a földre

Prima környék, Édes Otthon

szerző: Sipossz Ildikó

2012-12-05

„Csenderes: mezőn vagy tisztás helyen álló kisebb, többnyire körülárvált erdő vagy cserjés, melynek rendeltetése az, hogy a vad árnyékot és menedéket találjon benne. Idegen kifejezéssel remiz elnevezés alatt is ismeretes.”*

Spiró György Prima környék c. tragikomédiáját 2012. november 30-án mutatták be a Komáromi Jókai Színházban.

Valami nagyon mélyen megromlott a mi világunkban. Az élet két legtermészetesebb része: a születés és a halál. Az elsőt diadallal ünnepeljük, a meghitt pillanatokot időnként durván nyilvánossá tesszük. Az utóbbit agyonhallgatjuk, eldugjuk a legmélyebb fiók fenekére. Ahogy a megkopott, lelassult, elhasznált kis öregeket is. Az ember jó helyen szeretné látni őket, de egy elanyagiasult világban ez a jó hely is anyagias. Gyomorforgatóan embertelenül, mégis rendkívül kulturáltan az. A történet bármennyire abszurd, hihetővé válik – nem lehet teljességgel kizárni a lehetőségét. Ez az egyik oka annak, hogy az előadás annyi napon át visszhangzik az emberben, és ez az oka, amiért szívem szerint 62 éven felülieknek nem ajánlanám.

Az Édes Otthon, amint neve is mutatja, idősek otthona egy világtól eldugott kis falu melletti kastélyban. Szép helyen, a természet közelségében. Látogatók jönnek az „édes kis öregekhez”, de nem mehetnek be hozzájuk, várniuk kell. Előre be kellett volna jelenteni a látogatást. Ez az új rendszer, mióta Jolika (Bandor Éva – Jászai Mari-díjas) vezeti az intézményt, féltelmes profizmussal. A látogatók egy ideig csak Sunyi bával (Fabó Tibor – Jászai Mari-díjas), a portás-mindenessel beszélhetnek – aki mindent elmond, de senki sem hisz neki. Elsőként a Férj (Benkő Géza) érkezik a Feleséggel (Holocsy Krisztina), apukát, Öreget (Dráfi Mátyas – Jászai Mari-díjas) jöttek meglátogatni. A Férj az anyagi világ embere, nem érzékenyek, mindent racionálisan megfontol – szerinte az öregek ellátása is csak egy nyűg a társadalom (és személyesen az ő) nyakán. A Feleség aggódik, büntudata van az édesapja miatt. A dolgozó emberek nem tudnak otthonra gondozást vállalni. Ezután belép a Nő (Molnár Xénia), aki szintén az édesapját jött meglátogatni, akit csak 20 éves korában ismert meg, s akitől – ha mást nem is – a szenvedélybetegség (alkoholizmus) hajlamát láthatóan örökölte. Beviharzik a váróba Anya (Cs. Tóth Erzsébet) és Lány (Tar Renáta), de ők sem jutnak túl a portán. Emberi sorsok tárulnak elénk, fájdalmak, féltés nélküli kapcsolatok, a szeretet – vagy csak annak megfelelő kimutatásának hiánya. Mindezt a színészek minden rezdülése hitelesen ábrázolja. Az első felvonás végére nem is jutunk be az öregekhez. Viszont láthatjuk az intézmény Személyzetét (Majorfali Bálint, Olasz István, Szabó Viktor, Dékány Nikolett, Héger Anikó, Szűcs Klaudia) mindenféle különös öltözetben, hol felszolgálók, hol ápolók, hol hajtók stb. (ez az egyetlen munkalehetőség az elmaradott környéken). A háttérben pedig a német és orosz Vadászok (Bernáth Tamás, Németh István, Skronka Tibor) szórakoznak.

A második felvonásban végre előkerül az Öreg (Dráfi Mátyas) és könyörög, hogy vigyék el innen, mert a csenderesből még senki sem jött vissza. Nem lehet hazavinni, nem lehet megoldani a gondozását, a Feleségnek mégis lelkiismeret furdalása van. A Férj nem bírja – az Édes Otthon racionális megoldást választott. A régi szárnyban élnek az öregek, a felújított szárnyban a vadászszálló működik – extrákkal, vadászattal a csenderesben. A Nő, siet a vonatra, inkább hazamegy, nem keresi tovább az apját. Az Anya pedig alig várja, hogy az otthon lakója legyen, akár hitelfelvétel árán, az élete árán, csak már ne kelljen a lányával élnie. Az egyik nő szobát kímélt, mennek (Egri Jolán, Svec Ilona, Pintér Anna) tolokocsikon a csenderesbe (ott friss a levegő). Piros sapka, piros sál – kötelezően. Az Öreget is viszik – tragikus pillanat, mindenki tudja, mi történik, de senki sem állítja le a történéseket. A néző a székhez szögezve ül a színpadon, mert odakerült az előadás nézőtere. A háttérben, a valódi nézőtérben vadászok lógnak és hajtók hajtának, zenekar muzsikál (Kovács József, ifj. Kovács József, Bertók Tibor). Szomorú tény, de kezét a szívre, ki utasítaná vissza a Sunyi bá által oly szívélyesen felkínált özpörköltet, amit a Férj és a Feleség sem utasít vissza – miközben a mindenes rendező a halotti bizonyítványokat az otthon orvosával. Minden legális – (nak látszik).

A jelmezek jól szolgálták az előadást, Gadus Erika m. v. ismét szép munkát végzett. Ezúttal a rendező, Valló Péter (Kossuth-díjas) m. v. tervezte meg a bejátszandó teret, a díszletet. Egyfajta nem hagyományos stúdióelőadás született – mely kétségkívül hatásos és elgondolkodtató –, nézőközelségbe hozva a szereplők legfinomabb lelki rezdüléseit az első perctől az utolsóig. Egy jól átgondolt és kivitelezett produkció.

Ezt az előadást ne a nagyk és a dédik nézzék meg, hanem adják át a helyet nyugodtan a fiaiknak, lányaiknak, unokáiknak. Addig pihenjenek, tekintsék meg századszor a Csárdáskirálynőt, a Casablancát, vagy az Elfújta a szelet. Ha egyedül engednénk őket erre a darabra – érzéseim szerint – az olyan volna, mintha szeretteinket egyenesen a csenderesbe küldenénk, farkasszemet nézni féltelmek vadásaival.

Ez a darab nemcsak a magyar valóságról szól, a probléma általános minden nem jóléti társadalomban (lehet, hogy a jóléti társadalmakban is megjelenik, csak más arcát mutatva). Olyan tükörbe nézhetünk általa, ami a maga torzításával, sokkal hitelesebben mutatja meg a valóságot, mint ahogy azzal szembeesülni vágyunk. Nem tragikomédia volt, amit láthattunk, bár nevetni is bőven lehetett a helyzetek groteszk humorán. Tragédiát láttunk, esendő emberi mivoltunk tragédiáját.

Visszatérve a csenderesre – a fent írottak szerint –, ha helyesen értelmeztem, a csenderesben vadakra sem szabadna vadászni.

* <http://www.kislexikon.hu/csenderes.htm#ixzz2EAjfY0JB>

foto: Kiss Gábor Gibbó

